

Zaak C-481/19

Samenvatting van het verzoek om een prejudiciële beslissing overeenkomstig artikel 98, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie

Datum van indiening:

21 juni 2019

Verwijzende rechter:

Corte costituzionale (Italië)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

6 maart 2019

Verzoekende partij tot cassatie:

D.B.

Verwerende partij in cassatie:

Commissione Nazionale per le società e la borsa (Consob)

Voorwerp van de procedure in het hoofdgeding

Incidentele procedure voor de toetsing van de grondwettigheid van artikel 187-quinquiesdecies van decreto legislativo 24 febbraio 1998, n. 58 (wetsbesluit nr. 58 van 24 februari 1998), die door de Corte di cassazione (hoogste rechter in burgerlijke en strafzaken, Italië) is ingeleid in het kader van het cassatiegeding tussen de heer D.B. en de Commissione Nazionale per le società e la borsa (nationale commissie voor het vennootschaps- en beurswezen; hierna: „Consob”).

D.B. heeft namelijk bij de Corte di cassazione beroep ingesteld tegen het op 20 november 2013 gewezen arrest van de Corte d’appello di Roma (rechter in tweede aanleg Rome, Italië) houdende afwijzing van het bezwaar dat D.B. had ingediend tegen het besluit van de Consob van 2 mei 2012, waarbij bepaalde bestuursrechtelijke sancties aan D.B. waren opgelegd die verband hielden met de inbreuken als bedoeld in artikel 187-bis, lid 1, onder a) en c), en artikel 187-quinquiesdecies van wetsbesluit nr. 58/1998, in de versie die ten tijde van de feiten gold.

Voorwerp en rechtsgrondslag van het verzoek om een prejudiciële beslissing

Juiste uitlegging en geldigheid van artikel 14, lid 3, van richtlijn 2003/6/EG, voor zover deze bepaling *ratione temporis* nog steeds van toepassing is, en van artikel 30, lid 1, onder b), van verordening (EU) nr. 596/2014. Met name of die bepalingen aldus moeten worden uitgelegd dat een lidstaat op grond daarvan kan besluiten om geen sanctie op te leggen aan degene die weigert om vragen van de bevoegde autoriteit te beantwoorden waaruit zou kunnen blijken dat hij zich schuldig heeft gemaakt aan een strafbaar feit dat met strafrechtelijke sancties of met bestuursrechtelijke „punitieve” sancties wordt bestraft en, indien die vraag ontkennend wordt beantwoord, of die bepalingen verenigbaar zijn met de artikelen 47 en 48 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie (hierna: „Handvest”), ook in het licht van de rechtspraak van het Europees Hof voor de rechten van de mens (hierna: „EHRM”) betreffende artikel 6 van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (hierna: „EVRM”) en de grondwettelijke tradities die de lidstaten gemeen hebben.

Artikel 267 VWEU vormt de rechtsgrondslag.

Prejudiciële vragen

a) Moeten artikel 14, lid 3, van richtlijn 2003/6/EG, voor zover deze bepaling *ratione temporis* nog steeds van toepassing is, en artikel 30, lid 1, onder b), van verordening (EU) nr. 596/2014 aldus worden uitgelegd dat een lidstaat op grond van deze bepalingen mag besluiten om geen sanctie op te leggen aan degene die weigert om vragen van de bevoegde autoriteit te beantwoorden waaruit zou kunnen blijken dat hij zich schuldig heeft gemaakt aan een strafbaar feit dat met bestuursrechtelijke sancties van „punitieve” aard wordt bestraft?

b) Indien de vraag onder a) ontkennend wordt beantwoord, zijn artikel 14, lid 3, van richtlijn 2003/6/EG, voor zover het *ratione temporis* nog steeds van toepassing is, en artikel 30, lid 1, onder b), van verordening (EU) nr. 596/2014 dan verenigbaar met de artikelen 47 en 48 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, ook in het licht van de rechtspraak van het Europees Hof voor de rechten van de mens betreffende artikel 6 EVRM en van de grondwettelijke tradities die de lidstaten gemeen hebben, voor zover volgens eerstgenoemde bepalingen ook een sanctie moet worden opgelegd aan degene die weigert om vragen van de bevoegde autoriteit te beantwoorden waaruit zou kunnen blijken dat hij zich schuldig heeft gemaakt aan een strafbaar feit dat met bestuursrechtelijke sancties van „punitieve” aard wordt bestraft?

Aangevoerde bepalingen van Unierecht

Artikel 14, leden 1 en 3, van richtlijn 2003/6/EG.

Artikel 12, lid 2, onder b), van richtlijn 2003/6/EG.

Artikel 23, lid 2, onder b), van verordening (EU) nr. 596/2014.

Artikel 30, lid 1, onder b), van verordening (EU) nr. 596/2014.

Artikelen 47 en 48 en artikel 52, lid 3, van het Handvest.

Aangevoerde bepalingen van nationaal recht

Artikel 187-quinquiesdecies van decreto legislativo n. 58/1998, relativo alla tutela dell'attività di vigilanza della Banca d'Italia e della Consob (wetsbesluit nr. 58/1998 ter bescherming van de toezichtactiviteiten van de Banca d'Italia en de Consob), waarvan inzonderheid de op de feiten van het hoofdgeding toepasselijke versie van belang is, die luidt als volgt: „Behalve in de gevallen van artikel 2638 van de codice civile (Italiaans burgerlijk wetboek), wordt eenieder die niet binnen de gestelde termijn gehoor geeft aan verzoeken van de Consob of door wie de Consob vertraging in de uitoefening van haar taken oploopt, bestraft met een bestuursrechtelijke boete van vijftigduizend tot één miljoen EUR” en waarbij de bestuursrechtelijke boete wegens weigering om te antwoorden tijdens een door de Consob georganiseerd verhoor is vastgesteld op vijftigduizend tot één miljoen EUR, en van welk artikel voorts ook de versie van belang is die in casu aan de orde is, zoals gewijzigd bij decreto legislativo n. 129/2017 (wetsbesluit nr. 129/2017), waarvan lid 1 bepaalt: „[b]ehalve in de gevallen van artikel 2638 van de codice civile, wordt eenieder die niet binnen de gestelde termijn gehoor geeft aan verzoeken van de Banca d'Italia en de Consob, dan wel niet met die autoriteiten samenwerkt ten behoeve van de uitoefening van hun toezichtactiviteiten of voor vertraging in de uitoefening van die activiteiten zorgt, overeenkomstig het onderhavige artikel gestraft”.

Artikel 187-octies, lid 3, onder a), van wetsbesluit nr. 58/1998 heeft betrekking op de aan de Consob toegewezen taken, waaronder de bevoegdheid om „over te gaan tot een verhoor” van „eenieder die van de feiten op de hoogte kan zijn”.

Artikel 187-bis, lid 1, onder a) en c), van wetsbesluit nr. 58/1998, dat de bestuursrechtelijke overtreding van handel met voorwetenschap omschrijft.

Artikel 184 van wetsbesluit nr. 58/1998, dat het misdrijf van handel met voorwetenschap omschrijft.

Costituzione della Repubblica italiana (Grondwet van de Italiaanse Republiek), met name artikel 24, lid 2, artikel 111, lid 2 – waarin het „beginsel van de gelijkheid van de partijen” is neergelegd –, artikel 117, lid 1 – volgens hetwelk „[d]e wetgevende macht door de Staat en de regio's wordt uitgeoefend met inachtneming van de Grondwet, de uit het communautaire recht voortvloeiende beperkingen en de internationale verplichtingen” –, en artikel 11, op grond

waarvan de „soevereiniteitsbeperkingen die noodzakelijk zijn voor een rechtsorde die de vrede en de rechtvaardigheid tussen de naties waarborgt” toegestaan zijn.

Korte uiteenzetting van de feiten en de procedure

- 1 Bij besluit van 2 mei 2012 heeft de Consob, aan het einde van een tegen D.B. ingeleide sanctieprocedure, aan D.B. bepaalde bestuursrechtelijke sancties opgelegd overeenkomstig wetsbesluit nr. 58/1998, met name de in artikel 187-bis, lid 1, onder a) en c), van dit wetsbesluit vastgestelde sanctie voor handel met voorwetenschap, en de sanctie als bedoeld in artikel 187-quinquiesdecies van dat wetsbesluit vanwege het feit dat D.B. de datum van het verhoor waarvoor hij was opgeroepen, herhaaldelijk had verzet en hij, zodra hij voor de Consob was verschenen, had geweigerd om de hem gestelde vragen te beantwoorden. Laatstgenoemde bepaling voorziet namelijk in de bestraffing van „eenieder die niet binnen de gestelde termijn gehoor geeft aan verzoeken van de Consob of door wie de Consob vertraging in de uitoefening van haar taken oploopt” en is door de Italiaanse wetgever ingevoerd ter uitvoering van de in artikel 14, lid 3, van richtlijn 2003/6/EG bepaalde algemene verplichting tot samenwerking met de toezichthoudende autoriteit.
- 2 D.B. is in een aparte strafrechtelijke procedure schuldig bevonden aan het misdrijf van handel met voorwetenschap als bedoeld in artikel 184 van wetsbesluit nr. 58/1998. D.B. heeft ten aanzien van dat misdrijf een transactie met het openbaar ministerie gesloten, op grond waarvan de giudice per le indagini preliminari del Tribunal di Milano (de voor het vooronderzoek bevoegde rechter bij de rechtbank in eerste aanleg van Milaan, Italië) op 18 december 2013 een gevangenisstraf van elf maanden met voorwaardelijke opschorting van de tenuitvoerlegging en een boete van 300 000 EUR heeft opgelegd.
- 3 Tegen dat besluit van de Consob van 2 mei 2012 heeft D.B. bezwaar aangetekend bij de Corte d’appello di Roma, waarbij hij onder andere aanvoerde dat de aan hem opgelegde sanctie uit hoofde van dat artikel 187-quinquiesdecies onwettig was. Bij vonnis van 20 november 2013 heeft de Corte d’appello di Roma het bewaar afgewezen.
- 4 Daarop heeft D.B. cassatieberoep tegen dat vonnis ingesteld. Bij beschikking nr. 54/2018 heeft de Corte di cassazione enkele grondwettigheidsvragen in verband met dat artikel 187-quinquiesdecies aan de Corte costituzionale (grondwettelijk hof, Italië) voorgelegd.

Voornaamste argumenten van de Corte di cassazione om de grondwettigheidsvragen voor te leggen

- 5 Volgens de Corte di cassazione is artikel 187-quinquiesdecies mogelijksterwijs niet alleen in strijd met nationale grondwetsbepalingen – namelijk artikel 11, artikel 24, lid 2, artikel 111, lid 2, en artikel 117, lid 1, van de Italiaanse grondwet

–, maar is het vermoedelijk ook in strijd met artikel 6 EVRM, het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten (hierna: „IVBPR”) en het Handvest.

- 6 De Corte di Cassazione voert aan dat genoemd artikel 187-quinquiesdecies, dat door de Italiaanse wetgever is ingevoerd ter uitvoering van de in het afgeleide Unierecht bepaalde verplichting tot samenwerking met de toezichthoudende autoriteit, meer bepaald artikel 12, lid 2, onder b), en artikel 14, lid 3, van richtlijn 2003/6/EG, ongrondwettig is voor zover daarbij een sanctie wordt opgelegd aan eenieder die niet binnen de gestelde termijn gehoor heeft gegeven aan verzoeken van de Consob of door wie de Consob vertraging in de uitoefening van haar taken heeft opgelopen, ook wanneer het om een persoon gaat tegen wie de Consob een onderzoek heeft ingesteld om te achterhalen of hij eventueel een bestuursrechtelijke overtreding heeft begaan die wordt bestraft met sancties die in wezen van strafrechtelijke aard zijn.
- 7 Voorts vraagt de Corte de cassazione zich af of de genoemde samenwerkingsverplichting, voor zover zij ook van toepassing is op een persoon tegen wie een onderzoek is ingesteld, verenigbaar is met artikel 47, lid 2, van het Handvest, artikel 6 EVRM en artikel 14 van het IVBPR. Dienaangaande merkt de Corte ten eerste op dat het EVRM en het IVBPR, respectievelijk impliciet en expliciet, erkennen dat eenieders recht om niet mee te werken aan zelfincriminatie en het zwijgrecht tevens gelden in een bestuursrechtelijke procedure die is ingeleid met de bedoeling om sancties op te leggen die in wezen „punitief” zijn, zoals die welke de Consob tegen D.B. heeft gevoerd. Ten tweede herinnert de Corte di cassazione eraan dat de volledige regeling van wetsbesluit nr. 58/1998 binnen de werkingssfeer van het Unierecht valt overeenkomstig artikel 51 van het Handvest en dat de tekst van artikel 47, lid 2, van het Handvest en die van artikel 6, lid 1, EVRM elkaar in wezen overlappen. Artikel 47 moet dus – overeenkomstig artikel 52, lid 3, van het genoemde Handvest – worden uitgelegd in overeenstemming met de uitlegging die door het EHRM aan genoemd artikel 6 is gegeven.
- 8 Volgens de Corte di cassazione dienen het voornoemde „zwijgrecht” en, meer in het algemeen, de rechten van de verdediging niet alleen in strafprocedures van toepassing te zijn, maar ook tijdens verhoren die de Consob in het kader van haar toezichtactiviteiten organiseert, die een sanctieprocedure van „punitieve” aard kan instellen tegen eenieder die als dader van een bestuursrechtelijke overtreding is aangemerkt. De Corte di cassazione is met name van oordeel dat eenieder die ervan wordt beschuldigd het strafbare feit van handel met voorwetenschap te hebben gepleegd, niet ertoe gedwongen mag worden om, onder dreiging van een zware geldboete – zoals die welke aan D.B. is opgelegd –, verklaringen af te leggen die later als bewijzen te zijnen laste kunnen worden gebruikt.
- 9 Ter onderbouwing van die uitlegging baseert de Corte di cassazione zich niet alleen op artikel 24 van de Italiaanse grondwet, maar ook op artikel 6 EVRM, zoals uitgelegd door het EHRM, en de rechtspraak van het Hof van Justitie van de

Europese Unie (hierna: „Hof”) over de bescherming van de mededinging, waaruit het beginsel voortvloeit dat de Commissie een onderneming niet kan verplichten om antwoorden te verstrekken die tot een bekentenis door die onderneming van het bestaan van een schending zouden kunnen leiden, terwijl het integendeel aan de Commissie staat om de desbetreffende schending aan te tonen.

Korte uiteenzetting van de motivering van de prejudiciële verwijzing

- 10 De Corte costituzionale is van oordeel dat voor de door de Corte di cassazione geuite twijfels betreffende de grondwettigheid in wezen moet worden nagegaan of het grondwettig is om, zoals artikel 187-quinquiesdecies bepaalt, een sanctie op te leggen aan degene die, tijdens een verhoor dat door de Consob in de uitoefening van haar toezichtstaken is georganiseerd, weigert om antwoorden op vragen te verstrekken waaruit zijn verantwoordelijkheid zou kunnen blijken, en met name om te bepalen of het door de Corte di cassazione aangevoerde „zwijgrecht”, behalve in strafrechtelijke procedures, ook geldt tijdens die verhoren door de Consob van de desbetreffende persoon.
- 11 De Corte costituzionale merkt vooraf op dat in het Italiaanse recht, de werkingssfeer van artikel 187-quinquiesdecies ingevolge wetsbesluit nr. 129/2017 zodanig is verruimd dat daarbij niet alleen een sanctie wordt opgelegd aan degene die geen gehoor geeft aan verzoeken van de autoriteit of door wie de autoriteit vertraging in de uitoefening van haar taken oploopt, maar meer in het algemeen ook aan degene die niet samenwerkt met diezelfde autoriteit ten behoeve van de uitoefening van haar toezichtactiviteiten. Een van de toezichtstaken van de Consob overeenkomstig artikel 187-octies, lid 3, onder c), van wetsbesluit nr. 58/1998 bestaat erin dat zij bevoegd is om „over te gaan tot een verhoor” van „eenieder die van de feiten op de hoogte kan zijn”. De Italiaanse wetgeving voorziet echter geenszins in de mogelijkheid om niet te antwoorden voor degene die door de Consob reeds is aangemerkt als potentiële dader van een strafbaar feit – welke beoordeling binnen de bevoegdheid van die autoriteit valt – dat met een „in wezen punitieve” bestuursrechtelijke sanctie wordt bestraft.
- 12 De Corte costituzionale merkt op dat het gevaar bestaat dat een eventuele ongrondwettigverklaring van artikel 187-quinquiesdecies, dat in de Italiaanse rechtsorde is ingevoerd om uitvoering te geven aan een specifieke verplichting van afgeleid Unierecht, in strijd is met het Unierecht, meer bepaald met de verplichting die thans voortvloeit uit artikel 30, lid 1, onder b), van verordening nr. 596/2014, waarbij richtlijn 2003/6 is ingetrokken en vervangen. Anderzijds zou die in het afgeleide Unierecht bepaalde verplichting onverenigbaar kunnen zijn met de artikelen 47 en 48 van het Handvest, die nochtans het grondrecht van een particulier om niet mee te werken aan zelfincriminatie en om niet ertoe gedwongen te worden verklaringen af te leggen die neerkomen op een bekentenis, lijken te erkennen binnen dezelfde grenzen als die welke uit artikel 6 EVRM en artikel 24 van de Italiaanse grondwet kunnen worden afgeleid.

- 13 Gelet op die bepalingen van het Handvest en in de geest van de loyale samenwerking tussen de nationale en Europese rechterlijke instanties bij de omschrijving van de gemeenschappelijke niveaus van bescherming van de grondrechten – welke doelstelling van primordiaal belang is in een aangelegenheid als die welke in casu aan de orde is en het voorwerp van harmonisatie van de regelgeving vormt –, wenst de Corte costituzionale, alvorens te beslissen op de aan hem voorgelegde grondwettigheidsvraag, eerst van het Hof te vernemen wat de juiste uitlegging is van artikel 14, lid 3, van richtlijn 2003/6/EG, voor zover deze bepaling *ratione temporis* nog steeds van toepassing is, en van artikel 30, lid 1, onder b), van verordening (EU) nr. 596/2014 en of deze bepalingen geldig zijn in het licht van de artikelen 47 en 48 van het Handvest.
- 14 Ter ondersteuning van zijn prejudiciële verwijzing herinnert de Corte costituzionale vooraf eraan dat alle bepalingen van de Italiaanse grondwet, het EVRM, het IVBPR en het Handvest die door de Corte di cassazione zijn ingeroepen, erkennen dat een persoon het recht heeft om niet mee te werken aan zelfincriminatie en niet ertoe gedwongen mag worden om verklaringen af te leggen die neerkomen op een bekentenis (*nemo tenetur se ipsum accusare*). Volgens de Corte costituzionale kan dat recht als zodanig echter niet dienen als rechtvaardiging voor de weigering van de betrokken persoon om te verschijnen op een door de Consob georganiseerd verhoor, noch voor de aan hem toe te schrijven vertraging waarmee hij op dat verhoor is verschenen, op voorwaarde dat zijn recht om niet te antwoorden op de vragen die hem tijdens dat verhoor worden gesteld – anders dan wat zich heeft voorgedaan in de procedure tegen D.B. – gewaarborgd is.
- 15 De Corte costituzionale wijst tevens op zijn eigen „vaste” rechtspraak inzake het „zwijgrecht” van de beklaagde, volgens welke dat recht, hoewel het in de Italiaanse grondwet niet uitdrukkelijk is erkend, een „wezenlijk uitvloeisel van de onschendbaarheid van het recht van verdediging” vormt en de beklaagde de waarborg biedt dat hij kan weigeren om als getuige te worden ondervraagd en, meer in het algemeen, dat hij gebruik kan maken van de mogelijkheid om de vragen van de rechter of de autoriteit die bevoegd is voor het onderzoek, niet te beantwoorden. De Corte costituzionale verklaart met name dat het tot nu toe nog niet heeft hoeven te beoordelen in welke mate het voornoemde zwijgrecht, dat een van de onvervreembare rechten van de mens is die kenmerkend zijn voor de Italiaanse grondwet, ook van toepassing is in het kader van bestuursrechtelijke procedures die bedoeld zijn om sancties op te leggen die volgens de Engel-criteria „punitief” van aard zijn. Herhaaldelijk is echter geoordeeld dat de door het EVRM en de Italiaanse grondwet erkende specifieke waarborgen in strafzaken zich ook uitstrekken tot bestuursrechtelijke sancties die „punitief” van aard zijn en dat inzonderheid de bestuursrechtelijke sancties waarin de Italiaanse rechtsorde ten aanzien van handel met voorwetenschap voorziet, wegens hun bij uitstek „repressieve” karakter, „punitieve” maatregelen vormen, zoals door het Hof trouwens is erkend (zie arrest van 20 maart 2018, Di Puma en Consob, C-596/16 en C-597/16, punt 38).

- 16 Vervolgens neemt de Corte costituzionale het argument van de Corte di cassazione over, volgens hetwelk het plausibel lijkt om aan degene die ervan wordt beschuldigd de bestuursrechtelijke overtreding van handel met voorwetenschap te hebben gepleegd, de rechten van de verdediging toe te kennen die de Italiaanse grondwet inruimt voor personen die ervan worden verdacht een strafrechtelijk feit te hebben begaan. Volgens de Corte costituzionale geldt die overweging des te meer nu het gevaar bestaat dat de betrokkene die van die bestuursrechtelijke overtreding wordt verdacht, doordat hij overeenkomstig het Italiaanse recht en het afgeleide Unierecht zijn medewerking aan de toezichthoudende autoriteit moet verlenen, in feite aan zelfincriminatie zou kunnen meewerken.
- 17 Dienaangaande herinnert de Corte costituzionale namelijk eraan dat handel met voorwetenschap in de Italiaanse rechtsorde tegelijkertijd als bestuursrechtelijke overtreding (artikel 187-bis van wetsbesluit nr. 58/1998) en als (strafrechtelijk) misdrijf (artikel 184 van dat wetsbesluit) is omschreven en dat de desbetreffende procedures parallel kunnen worden gevoerd en voortgezet, zoals trouwens ten aanzien van D.B. is gebeurd, voor zover het verenigbaar is met het recht van ne bis in idem (zie arrest van het Hof van 20 maart 2018, *Garlsson Real Estate SA e.a.*, C-537/16, punten 42-63). Hoewel in een strafprocedure de jgens een bestuurlijke autoriteit afgelegde verklaringen niet mogen worden gebruikt wanneer het recht van verdediging – waaronder de inlichting betreffende de mogelijkheid om niet te antwoorden – niet was gewaarborgd, is het dus toch mogelijk dat die verklaringen, die de bestuurlijke autoriteit heeft verkregen door te dreigen met een sanctie in geval van niet-medewerking, in werkelijkheid essentiële informatie voor die autoriteit kunnen opleveren ter vergaring van aanvullende bewijzen voor het strafbare gedrag, die ook in het daaropvolgende strafrechtelijke proces tegen de auteur van dat gedrag zullen worden gebruikt.
- 18 Voorts stelt de Corte costituzionale vast dat de door de Corte di cassazione geuite twijfels worden bevestigd in de rechtspraak van het EHRM met betrekking tot artikel 6 EVRM, volgens welke het recht om niet mee te werken aan zelfincriminatie en om niet ertoe gedwongen te worden verklaringen af te leggen die neerkomen op een bekentenis, tevens impliceert dat eenieder tegen wie een bestuursrechtelijke procedure is ingeleid waarbij aan het einde „punitieve” sancties aan hem zouden kunnen worden opgelegd, het recht heeft om niet te worden verplicht om onder dreiging van een sanctie voor het geval hij geen medewerking verleent de autoriteit antwoorden te verstrekken waaruit zijn eigen verantwoordelijkheid zou kunnen blijken (arresten van het EHRM van 4 oktober 2005, *Shannon/Verenigd Koninkrijk*, punten 38-41, en 5 april 2012, *Chambaz/Zwitserland*, punten 50-58). In dat verband verwijst de Corte costituzionale met name naar het arrest van het EHRM in de zaak *J.B./Zwitserland*, waarin het heeft geoordeeld dat ervoor moet worden gezorgd dat de persoon tegen wie een bestuursrechtelijk onderzoek naar fiscale inbreuken liep en aan wie „punitieve” geldboetes zijn opgelegd omdat hij herhaaldelijk had geweigerd om te antwoorden op duidelijk geformuleerde vragen van de autoriteit

die bevoegd was om een dergelijk onderzoek te voeren, over alle waarborgen beschikt waarin het EVRM voor strafzaken voorziet.

- 19 De Corte costituzionale baseert zich overigens ook op de rechtspraak van het Hof inzake het zwijgrecht en mededingingsinbreuken, volgens welke de verplichting voor een onderneming om alle inlichtingen betreffende het voorwerp van het onderzoek ter beschikking van de Commissie te houden, om gevolg te geven aan verzoeken van de Commissie om overlegging van bestaande documenten en om zuiver feitelijke vragen van de Commissie te beantwoorden, slechts schending van de rechten van de verdediging kan opleveren wanneer de onderneming in die mate met vragen wordt bestookt dat zij in wezen niet anders kan dan te bekennen dat zij het strafbaar feit heeft begaan, terwijl het aan de Commissie staat om dienaangaande het bewijs te leveren (zie arresten van het Hof van 18 oktober 1989, Orkem, C-374/87, punt 27; 29 juni 2006, SGL Carbon, C-301/04 P, punt 40 en punten 44-49, en 20 februari 2001, Mannesmannröhren-Werke AG, T-112/98, punten 77 en 78). Volgens die rechtspraak is de verplichting om zuiver feitelijke vragen van de Commissie te beantwoorden met name niet in strijd met het recht van verdediging, noch met het recht op een eerlijk proces aangezien „niets [...] de adressaat immers [belet] om later, in de administratieve procedure of tijdens de procedure voor de gemeenschapsrechter, zijn rechten van verdediging uit te oefenen en aan te tonen dat de in zijn antwoorden uiteengezette feiten [...] een andere betekenis hebben dan de Commissie meent” [zie arresten van het Hof van 20 februari 2001, Mannesmannröhren-Werke AG, T-112/98, punten 77 en 78, en 29 juni 2006, SGL Carbon, C-301/04 P, punten 44-49).
- 20 De Corte costituzionale stelt echter vast dat de genoemde rechtspraak van het Hof niet ten aanzien van particulieren, maar ten aanzien van rechtspersonen is tot stand gekomen en grotendeels vóór het tijdstip waarop het Handvest is vastgesteld en daaraan dezelfde rechtskracht als aan de Verdragen werd toegekend. Daarenboven lijkt die rechtspraak volgens de Corte costituzionale moeilijk verenigbaar te zijn met het „punitieve” karakter van de bestuursrechtelijke sancties in de Italiaanse rechtsorde met betrekking tot handel met voorwetenschap en niet in lijn te zijn met de genoemde rechtspraak van het EHRM, dat duidelijk een ruimere uitlegging aan het zwijgrecht van de verdachte lijkt te geven, ook in het kader van bestuursrechtelijke procedures die ertoe strekken „punitieve” sancties op te leggen.
- 21 Daarbij aansluitend merkt de Corte costituzionale tevens op dat het Hof zich nog niet heeft hoeven te buigen over de vraag of de artikelen 47 en 48 van het Handvest, in het licht van de hierboven uiteengezette rechtspraak van het EHRM betreffende artikel 6 EVRM, vereisen dat de verdachte ook in bestuursrechtelijke procedures die tot „punitieve” sancties kunnen leiden, over zijn zwijgrecht moet worden ingelicht. Het afgeleide Unierecht heeft tot nu toe evenmin een antwoord op die vraag geboden, die overigens bewust niet is beantwoord in richtlijn (EU) 2016/343 van het [Europees] Parlement en de Raad (zie overweging 11).

- 22 Gelet op die context verklaart de Corte costituzionale dat moet worden verduidelijkt of artikel 14, lid 3, van richtlijn 2003/6/EG en artikel 30, lid 1, onder b), van verordening (EU) nr. 596/2014 aldus moeten worden uitgelegd dat een lidstaat op grond van deze bepalingen kan besluiten om geen sanctie op te leggen aan de persoon die geweigerd heeft om vragen van de bevoegde autoriteit te beantwoorden, waaruit zou kunnen blijken dat hij zich schuldig heeft gemaakt aan een strafbaar feit dat met strafrechtelijke sancties of bestuursrechtelijke sancties van „punitieve” aard wordt bestraft. Dit geldt ook voor de in artikel 14, lid 1, van deze richtlijn vervatte uitdrukking „overeenkomstig [de] nationale wetgeving” van de lidstaten en de uitdrukking „overeenkomstig het nationale recht” in artikel 30, lid 1, van genoemde verordening, die lijken te suggereren dat het niveau van bescherming van de in het recht van de lidstaten erkende grondrechten in ieder geval moet worden geëerbiedigd wanneer dat hoger blijkt te zijn dan dat wat in het Unierecht is erkend.